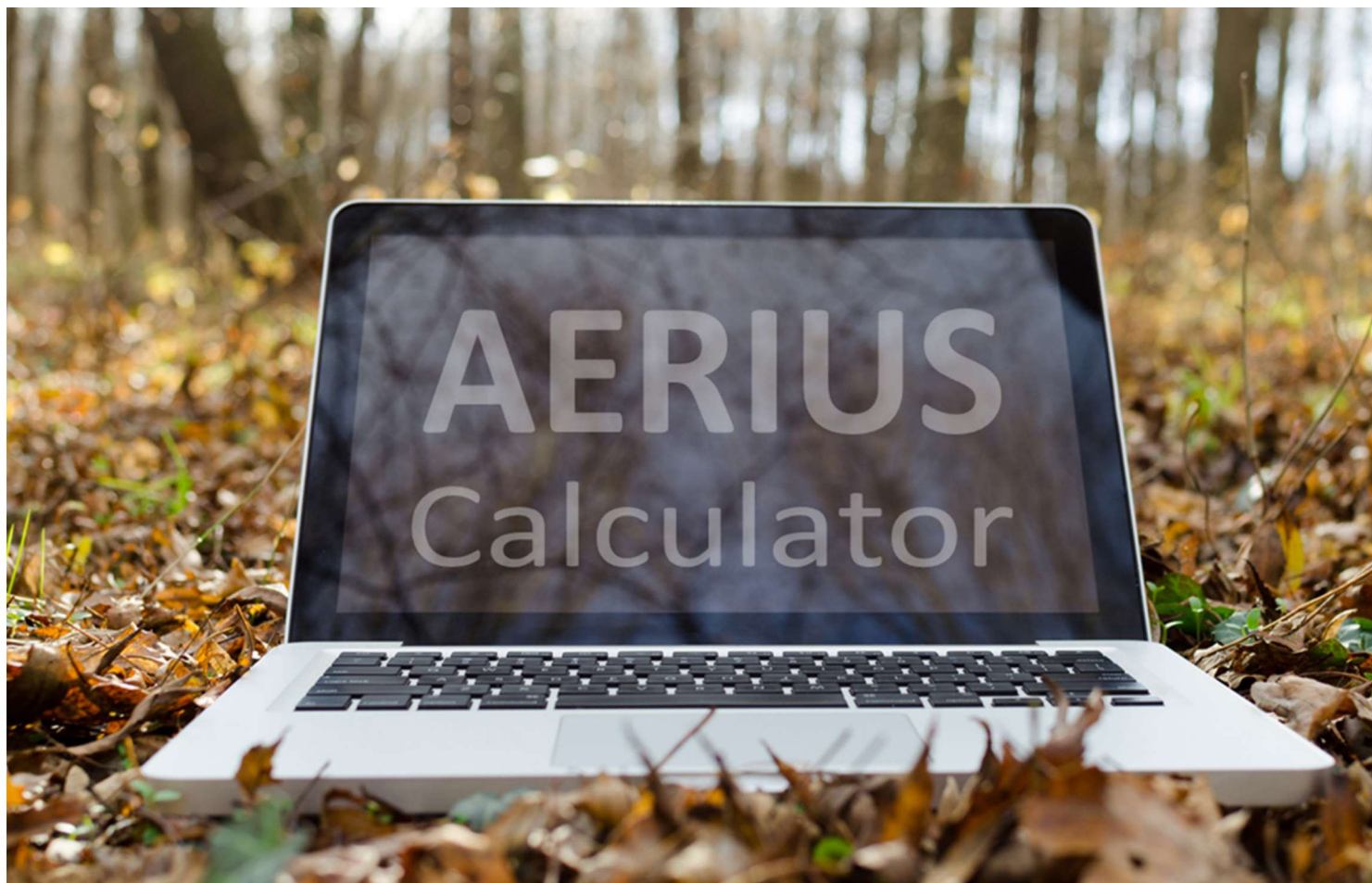

Ecologische Autoriteit

De Ecologische Autoriteit werkt niet wetenschappelijk, maar politiek. Dat blijkt uit de wijze waarop de Ecologische Autoriteit rekenmodel Aerius toepast. Het RIVM stelt dat Aerius grote onzekerheden kent bij gebruik op lokaal niveau. Desondanks zet de Ecologische Autoriteit het model volop in op een nog kleiner schaalniveau, op postzegels van soms maar tien vierkante meter. Als gevraagd wordt naar de motivatie, wordt het politieke statement van voormalig stikstofminister Christianne van der Wal herhaald: “het is de best beschikbare wetenschappelijke bron”. Aerius is weliswaar een wetenschappelijke bron. Echter, de wijze waarop de Autoriteit deze bron gebruikt is niet wetenschappelijk. Die is politiek.

De toepassing van rekenmodel Aerius binnen het natuurbeleid ligt flink onder vuur. Dat komt omdat politici ervoor kozen dit model

te gebruiken voor allerlei zaken, waarvoor het model helemaal niet bedoeld en geschikt is. Wetenschappelijk kon dit gebruik door de politiek, niet door de beugel. De Ecologische

Autoriteit werd ingesteld om de wetenschap terug te brengen in het natuur- en stikstofbeleid. Enkele veelbelovende passages uit het Plan van Aanpak Ecologische Autoriteit (2022):

op politieke toer

De Ecologische Autoriteit hanteert stikstofmodel Aerius op een wijze die de wetenschappelijke toets der kritiek niet kan doorstaan.

Foto: Shutterstock

- Deze wetenschappelijke autoriteit kan een onafhankelijk en omvattend ecologisch oordeel geven.
- De Ecologische Autoriteit is onafhankelijk en beschikt voor de korte termijn over ecologische, wetenschappelijke kennis ten aanzien van stikstofgevoelige natuur.
- De Ecologische Autoriteit zal een belangrijke rol spelen bij de wetenschappelijke toetsing van ecologische analyses.
- De Ecologische Autoriteit vat de best beschikbare kennis samen over specifieke en veel gestelde vragen over de toepassing van wetenschappelijke kennis in het juridische domein, zoals omgaan met onzekerheid, het bepalen van externe werking, of het beoordelen van kleine effecten in cumulatie.

VAN WETENSCHAP GEEN SPRAKE

De verwachting was dat de Ecologische Autoriteit een wetenschappelijke werkwijze zou hanteren. Maar dat blijkt niet zo te zijn. De Autoriteit hanteert stikstofmodel Aerius op een wijze die de wetenschappelijke toets der kritiek niet kan doorstaan.

Het RIVM stelt dat bij gebruik van haar model op lokale schaal, bijvoorbeeld 100 hectare, de onzekerheden groot zijn. De werkelijke stikstofneerslag ligt dan met 95% zekerheid, tussen de berekende waarde plus of min 70%. Voorbeeld: Als de berekende stikstofdepositie 1.500 mol/ha/jaar is, dan ligt de werkelijke depositie waarschijnlijk tussen 450 en 2.550 mol/ha/jaar. Met andere woorden: het model is in feite onbruikbaar op lokaal niveau.

De RIVM-waarschuwing weerhoudt de Ecologische Autoriteit er niet van om het Aerius-model op nog kleinere schaal te gebruiken: voor habitatjes van soms maar 10 vierkante meter. In bewoordingen als: “De huidige stikstofdepositie is (nog) veel te hoog: gemiddeld 1184 mol N/ha/jaar en 1217 mol N/ha/jaar voor respectievelijk actieve en herstellende hoogvenen. Dat is ruim 2 maal zo hoog als de KDW voor deze habitattypen (500 mol N/ha/jaar).” (Uit: Advies over de Natuurdoelanalyse Wierdense Veld).

De Ecologische Autoriteit hanteert de uitkomsten van het Aerius-rekenmodel als harde getallen en verbindt daar conclusies aan. Zonder dat de Autoriteit ook maar iets zegt over de grote onzekerheden op dit kleine schaalniveau.

POLITIEKE WERKWIJZE

Rekenmodel Aerius wordt voor diverse beleidsdoeleinden gebruikt, waarvoor het model niet geschikt is. Zoals voor berekeningen op lokaal niveau. Het is een politieke keuze om het model daar toch voor te gebruiken, geen wetenschappelijke. Het is ook een politieke keuze om geen onzekerheden te vermelden, geen wetenschappelijke. Waarom werkt de Ecologische Autoriteit op deze wijze met rekenmodel Aerius?

“Vooralsnog gaat de Ecologische Autoriteit uit van Aerius omdat dit wettelijk voorgeschreven is, en omdat Aerius, bij het ontbreken van gebiedsspecifieke metingen en bodemgegevens, de best beschikbare wetenschappelijk bron is voor het in beeld brengen van de stikstofneerslag en inschatten van de risico's voor de beschermde natuur”, aldus de woordvoerder van de Ecologische Autoriteit. Het is opvallend dat de Ecologische Autoriteit meegaat met het politieke argument van voormalig stikstofminister Van der Wal: dit is het beste wat we hebben. Het model

is weliswaar een wetenschappelijke bron, maar de wijze waarop de Ecologische Autoriteit ermee werkt is onwetenschappelijk. Die is politiek.

Opvallend is ook dat de Ecologische Autoriteit meegaat in het juridische argument: “Belangrijk gegeven is de ‘omgekeerde’ bewijslast: bij onzekerheid over het halen van de natuurdoelen, is die onzekerheid op dit moment een reden om geen vergunning te verlenen of - voor rechters - om een streep te zetten door afgegeven vergunningen. Hiervoor is het belangrijk de natuurboekhouding te versterken, en niet om de onzekerheden te vergroten.”

De Ecologische Autoriteit had de wetenschap terug moeten brengen in het natuurbeleid. Een juist gebruik van Aerius, waarbij de onzekerheden waren vermeld en meegewogen, had een begin kunnen zijn. De Autoriteit koos ervoor om door te gaan op de politieke toer. ■

Metten in plaats van rekenen

De grote model-onzekerheid op lokaal niveau vraagt om een andere meetmethode om het effect van stikstof in beeld te krijgen. Dat wordt bevestigd door de Ecologische Autoriteit. “De Ecologische Autoriteit adviseert stikstofneerslag in de natuurgebieden meer te meten, zodat per locatie duidelijk wordt wat de gemeten stikstofneerslag is. Daarnaast adviseert de Ecologische Autoriteit in veel gevallen ook de situatie in de bodem (waar stikstofeffecten opbouwen en de bodem blijvend kunnen veranderen) in beeld te brengen. In de meeste natuurdoelanalyses is de (recente) opbouw van de vegetatie en wat deze zegt over de stikstofsituatie al goed in beeld”, volgens de woordvoerder.